ศัพท์อกสีและการรับรู้เรื่องสี : การศึกษาที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

นางสาวประนุท วิชชุโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-107-8

013531

I 16329806

Colour Terms and Colour Perception : The Study at Tambol Na-in, Amphoe Phichai, Changwat Uttaradit

Miss Pranute Witchurote

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfllment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คำบอกสีและการรับรู้เรื่องสี : การศึกษาที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
โดย	นางสาวประนุท วิชชุโรจน์
ภาควิชา	ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรศิริ วงค์วิภานนท์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์)

.....กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คำบอกสีและการรับรู้เรื่องสี : การศึกษาที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์
ชื่อนิสิต	นางสาวประนุท วิชชุโรจน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์
ภาควิชา	ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา	2528

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการคือ ประการที่หนึ่งเพื่อศึกษาคำบอกสีที่ใช้พูดในหมู่ประชาชน ในตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ประการที่สองเพื่อศึกษาการรับรู้สีของประชาชนในตำบลนี้ และประการที่สามเพื่อศึกษาว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างคำบอกสีกับการรับรู้สีหรือไม่

วิทยานิพนธ์นี้ มีข้อสมมุติฐานว่า ในกลุ่มประชากรที่มีความต่างเรื่อง อายุ เพศ อาชีพ จะมีจำนวนคำบอกสีในคลังศัพท์ต่างกัน และความต่างในเรื่อง อายุ เพศ อาชีพนี้ก็จะทำให้มีการรับรู้สีต่างกันด้วย นอกจากนั้นแล้วการรับรู้สียังมีความสัมพันธ์กับคำบอกสีด้วย

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา 120 คน โดยแบ่งผู้บอกภาษาออกเป็นกลุ่มตามความแตกต่างทางอายุ เพศ อาชีพ ได้ 24 กลุ่มย่อย กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะมีความต่างกันในเรื่อง อายุ เพศ อาชีพ

ผลของการวิจัยพบว่า มีความต่างอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่างแต่ละกลุ่มย่อย กล่าวคือ ประชากร อายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีคำบอกสีน้อยกว่าประชากรอายุ 60 ปีลงมา เพศหญิงมีคำบอกสีมากกว่าเพศชาย และชาวนามีคำบอกสีน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบในกลุ่มอาชีพโดยผู้ค้าขายมีคำบอกสีมากที่สุด และช่างฝีมือ มีคำบอกสีมากรองลงมา

ในด้านการรับรู้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชากรในกลุ่มย่อยที่ต่างกันมีการรับรู้สีต่างกัน แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างคำบอกสีกับการรับรู้ อย่างไรก็ดีผู้วิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สีกับธรรมชาติของสี

Thesis Title	Colour Terms and Colour Perception : The Study at Tambol Na-in, Amphoe Phichai, Changwat Uttaradit
Name	Miss Pranute Witchurote
Thesis Advisor	Associate Professor Pranee Kullavanijaya, Ph.D.
Department	Linguistics
Acedemic Year	1985

Abstract

This thesis has three purposes. First is to study the color terms in the Thai dialect spoken at Tambol Na-in, Amphoe Pichai, Changwat Uttaradit. Second is to study the color perception of the people in this Tambon. Last is to study the correlation between color terms and color perception.

The thesis is based on the hypothesis that there are differences in the number of color terms in correlation with differences in age sex and occupation the differences in age, sex and accupation also cause differences in color perception. Furthermore, there is a correlation between color terms and color perception.

The researcher collected data from the interviews of 120 informants. These informants are grouped according to age, sex and occupation into 24 subgroups. Each subgroup is distinct in age, sex and occupation.

The results of this research show that there is a significant difference in the number of color terms. People above 60 years old

have less color terms than the people below 60, women have more color terms than men and farmers have the least color terms compared to traders who have the most and the craftsmen who have less.

As for color perception, the research shows that people in different subgroups perceive colors differently.

But there is no correlation between color terms and color perception. However there is a correlation between color perception and the natural hues of colors.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ ผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งได้ช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ความช่วยเหลือทุกประการตลอดมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรศิริ วงค์วิภานนท์ ผู้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิรัฐสินธุ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือ

นอกจากนี้ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ คุณสอิ้ง เหล็กลิงห์ ผู้บอกภาษา ซึ่งอนุเคราะห์ที่พักในตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์แก่ผู้วิจัยในช่วงเก็บข้อมูล และอาจารย์สำรวม จงเจริญ แห่งภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก ที่ให้คำแนะนำเรื่อง วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณผอบทิพย์ วิชชุโรจน์ และ คุณสมสวาท วิชชุโรจน์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษา และทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญตาราง ..... ช

สารบัญแผนภูมิ ..... ซ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาของปัญหา 1

1.2 สมมุติฐาน 2

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 2

1.4 ขอบเขตการวิจัย 2

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 3

1.6 คำอธิบาย คำศัพท์เฉพาะ 3

2 การศึกษาที่เกี่ยวข้อง 5

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดและโลกทัศน์ของคน 5

2.1.1 เอ็ดเวิร์ด ซาเพียร์ 5

2.1.2 เบนจามิน ลี วอร์ฟ 5

2.2 การศึกษาเกี่ยวกับคำบอกสีและการรับรู้สี 8

2.2.1 ฮาโรลด์ ซี ดองคลิน 8

2.2.2 กลีสัน 8

2.2.3 เฮ็นเล่ 9

2.2.4 แครอล .....

2.2.5 บราวน์กับเล็นน์เบอร์ก 10

2.2.6 เบอร์ลินกับเคย์ 10

3 วิธีการดำเนินการวิจัย 13

3.1 โครงการนำร่อง 13

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

3.1.1 ศึกษาตำบลที่เหมาะสมกับการวิจัย 13

3.1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลนาอิน 14

3.1.3 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 14

3.1.4 กำหนดจำนวนประชากร 15

3.1.5 วิธีเลือกจุดเก็บข้อมูล 16

3.1.6 การเลือกประชากร 16

3.1.7 การเก็บข้อมูล 16

3.1.8 ผลของการจัดทำโครงการนำร่อง 18

3.2 โครงการจริง 18

3.2.1 การกำหนดสถานที่ 18

3.2.2 การกำหนดจุดเก็บข้อมูลในตำบล 18

3.2.3 การกำหนดคุณสมบัติของประชากร 19

3.2.4 วิธีการเก็บข้อมูล 21

3.2.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 21

3.2.6 ปัญหาในการเก็บข้อมูล 22

3.2.7 การวิเคราะห์ข้อมูล 23

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์และตีความ 24

4.1 วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล 14

4.1.1 การวิเคราะห์เพื่อหาความถี่ของการรู้จักคำบอกลี ครั้งที่ 1 24

4.1.2 การวิเคราะห์เพื่อหาความถี่ของการรู้จักคำบอกลี ครั้งที่ 2 30

4.1.3 การวิเคราะห์หาความแม่นยำในการรับรู้ลี 31

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

4.2 ผลการวิเคราะห์ 32

4.2.1 ผลการวิเคราะห์เรื่องจำนวนคำบอกสีในคลังศัพท์ 32

4.2.2 ผลการวิเคราะห์เรื่องความถูกต้องในการรับรู้สี 36

4.2.3 ผลการวิเคราะห์เรื่องความถี่ของการรู้จักคำบอกสี กับความถูกต้องในการรับรู้สี 38

4.2.4 ผลการวิเคราะห์อื่น ๆ 45

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ

5.1 สรุปคำบอกสีที่มีใช้ในตำบลนาอิน 54

5.2 สรุปการรับรู้สีของผู้บอกภาษาตำบลนาอิน 54

5.3 สรุปธรรมชาติของสีแต่ละประเภทกับการรับรู้สีของคน 55

5.4 ข้อสังเกต 55

บรรณานุกรม 56

ภาคผนวก 57

ประวัติผู้เขียน 61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1 ตารางลักษณะประชากร 21

2 แสดงคำบอกสีที่ได้รับการบอกในครั้งที่ 1 26

3 แสดงคำบอกสีที่ได้รับการบอกในครั้งที่ 2 28

4 แสดงจำนวนคำบอกสีในคลังศัพท์ในแต่ละช่วงอายุ 32

5 แสดงจำนวนคำบอกสีในคลังศัพท์ในแต่ละอาชีพ 34

6 แสดงจำนวนคำบอกสีในคลังศัพท์ในแต่ละเพศ 35

7 แสดงการรับรู้สีในแต่ละเพศ 37

8 แสดงการรับรู้สีในแต่ละช่วงอายุ 38

9 แสดงการรับรู้สีในแต่ละอาชีพ 39

10 แสดงความถี่ของการรับรู้สีที่ถูกต้อง 40

11 แสดงความถี่ของการรู้จักคำบอกสีเรียงตามลำดับ 46

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่

1 แสดงความแตกต่างของจำนวนคำบอกสีในแต่ละช่วงอายุ 33

2 แสดงความแตกต่างของจำนวนคำบอกสีในแต่ละอาชีพ 35

3 แสดงความแตกต่างของจำนวนคำบอกสีในแต่ละเพศ 36

4 แสดงบริเวณของสีแต่ละสี 44

5 แสดงร้อยละของจำนวนคำบอกสีที่ได้รับการบอกในครั้งที่ 1 51

6 แสดงจำนวนคำบอกสีที่ได้รับการบอกในครั้งที่ 2 52

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย